

Черкасенко, Ірина

С. ЧЕРКАСЕНКО

(П. СТАХ)

TVORY

ТВОРИ

II

КИЇВ · ВІДЕНЬ
ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО
„ДЗВІН”

I

9

2

0

PG-
3948
C4776
1922
t. 2

Кохання

Недоплетений вінок

СПОГАДИ

Сміятись чи ридать?..
В один акорд громовий
Свої прокльони - б всі з'єднать —
Бездню мук, некучих мук,
В один багатодзвонний згук
І з ним — сконать!..
Чи в блиск сліпучий, веселковий
Минуле убрать?
Як перед богом осяйним,
Воскреслим богом, знов живим,
Побояно впасти в молитвах
У прах,
Сльозами щастя заридать?..
Ні, ні!.. В душі, як у могилі.
Хай сплять вони,
Ті спогади зрадливої весни —
Страшні,
Болючі і сумні,
Але, як мрії, вічно милі.
Докором дошкульним
Спокою їх не сполохну
І сам на варті не засну
Над скарбом дорогим:
Тихенько буду їх перебірати
І обережненько силітати
Укупі з терном квітоцьки —
Про те, що згнуло, гадки...

ПРОБУДЖЕННЯ ВЕСНИ

Присмерк вечірній...
В пільмі ефірній
 Усміхн зір,
Демон звабливий,
Шепіт пестливий —
 Ніжний зефір.
Тіні, страхіття.
Шум верховіття.
 Ніч край вікна...
Тихе зітхання,
Думи, чекання,
 Втома без сна.
Тіла тремтіння,
Нуда, горішня,
 Сльози в очах,
Погляд турботний,
Усміх скорботний
 В стислих устах...
Рапок в тумані.
В серці незнані
 Передчуття.
Ліякко. Кошмари,
Привиди, чари
 І — забуття...

КОХАННЯ

Воно прийшло... Ще злегка червонів
Блідим рум'янцем захід тихомрійний;
Поволі гасли тіні; гомонів
За садом тиєк рухливий,неврокідний.
Зійшла зоря... Змагаючись із сном,
Мов стомлені за день маленькі діти,
В знемозі вінчики схилили квіти
І дихали зворушливим теплом.
Воно прийшло... Дивились журию в сад
Твої стрівожені чеканням очі;
Передчуттям невідомих принад
Палало серденько пазустріч ночі.
Десь спів бренив... В голівці молодії
Вставав — зникав рії образів прекрасних,
Сплітався вінок нев'янучих надії
І плів у Будучність на хвилях щасних.
Незпані ще, трівоги всі твої
Ховала ніч завісою мовчання,
А в гущині, вже п'яні од кохання,
У щасті мук сміялись солов'ї...
Воно прийшло... Промінням золотим
В нічній пітьмі кохання заспяло:
В квітках душа розкрилась перед ним,
А серце... серце щастям заридало!..

ЗУСТРІЧ

В заснулій мрійній сад нечепною ходою
Зійшла ти крадькома з шумливої веранди,
У серце кинувши блакить своїх очей,
Що вабила мене красою неземною.
Мовчала ніч. Кунались в пахощах троянди,
І з щастя журно десь сміявся соловей...

На поклик твоїй захищений і довгожданій
Душа полинула на крилах раювання...
До ніг тобі поклав я серце — твоїй трофеї,
Моливсь тобі, як ти шептала: „мій коханий“...
Мовчала ніч, благословляючи признання,
Над щастям десь ридав у співах соловей...

Нає троє там було в гущавині дрімливій:
Я, ти, кохана, і щастя вкупі з нами —
Далеко од життя, далеко од людей...
А там над нами десь, у темряві зрадливій,
Свій журний сміх переплітаючи сльозами,
Заснулий сад будив подзвінням соловей...

У ХВИЛЯХ ЩАСТЯ

„Любий мій! в імлістім морі,
Серед пільми, серед почі,
Сяють нам привітно зорі“...

— Зоре ясна! то горять коханням очі...

„Любий мій! серед мовчання
Безліч квітів тут буяє,
Шле свої нам привітання“...

— Квітко красна! то кохання розцвітає...

„Любий мій! мелодії дивних
Ллються хвилі звідусюди...
Де той хор співців чарівних?“...

— То, мій раю, співів серця повні груди!..

„Любий мій! вже ніч минає:
Схід занявся у тумані,
• Ранок сонцем нас вітає“...

— Спалахнув то пал огневий у коханні...

„Любий мій! там хтось сльозами
Журно дзвонить... Од тривоги
Серце нїє“... — То над нами

Соловейко пісню лє перестороги...

В ЧАДУ КОХАННЯ

Дарма! коханням серце п'яне,
В безодні щастя поринає:
Нехай згорить, нехай зав'яне,
Що буде потім — хто те знає?..

Холодна мудрість стогне пудно:
„Минає все — її любов дочасна.“
Та без кохання жить марудно,
А вічність — молодість прекрасна.

В шалену піч нема зневірря, —
Кохання в вічності у приїмах!
Ми віримо без лицемірря,
Що зміст життя в палких обіймах.

Налиймо-ж вицерть любови велих!
Нехай живе палка рінучість!
Серед квіток, пісень веселих
Жорстоку стрінем немшучість...

FINIS

Ще муки дай! ще влиї отрути...
Замість образ,
Із уст рожевих дай почути
„Люблю“ — ще раз, останній раз...
Єдиний погляд із очей коханих —
Фальшивий хай, лукавий,
Але... любовний і ласкавий...
Тебе, мов старець, я прошу:
Дай кілька хвиль жаданих
Чарівної облуди! —
Огнем поїмуться груди
І в бурі мрії нових свого я бога воскресну!..
... Ні відгуку, ні спочуття...
Печать вмірання на обличчі,
Печать утоми й забуття
Не зворухнуть колишні ключі,
А штучний блиск нових оман
Не вигоїть сердечних ран,
Здобутих у багні життя!..

1913

Сімфонія ночі

I

Я притаївсь... я п'їтьми не збужу
Необережним рухом...

Бентежних дум намістечко шижу
І в царстві сну
Мовчання таїну
Ловлю я гострим слухом.

Сонця діти під вікном...

Сонця діти —
Плачуть квіти. Ніч кругом,
Плачуть квіти:
— „Все зникає, як роса,
Все зникає, —
Умірає і краса...
Умірає...“

В сльозах квітки... Безмірно я люблю
Їх ніжну істоту!

Ладен ридати з ними од жалю,
І весь тремчу, —
І чую в тім плачу
Всю світову скорботу...

II

Десь на скарги та жалі
Відгукнулись соловії,
Сиплють сміх —

Сиплють перли на кришталі,
Обертають сум, печаль
В чад утіх,

Щастя, радощі життя
П'ють до мук, до забуття —
П'ють до дна...

Ніч ущухла. Стогне сад,
Рицуть хвилі серенад, —
Б'є луна.

III

Квітами чистими в душу мою
Падають бризки жаручих пісень.
Знов оживаю і знову люблю,
Її нічка — ясніша за ранок, за день!

Щастям незнаним ще в серці брешть
Дивних мелодійі палкий лейт-мотив.
Лину на згуках і їх мимохить
В барви вбіраю розмірених слів.

Рине блискучий пісень водоспад,
Никнуть у млості дерева, кущі...
Скільки їх, скільки їх, тих серенад
Виспіва серце палке уночі!..

Серенади

I

Чорними квітами ніч розцвіла,
 Квітом огневим розквітло кохання
 В серденьку знов,
 Знову воскресло заснуле бажання:
 З нього препишні вінки заплела
 Ще раз любов.

В час сей вагання одкинемо пріч!
 Дзвоном пісень покликаєм на свято
 Всіх, хто горить,
 В кім ще юнацьких надії не підтято,
 В кім і в сю чорну, таємную ніч
 Щастя зорить.

Волю кохання! Нехай на устах
 Хор поцілунків палких не стихає —
 Дзвонами б'є!
 Чорним хай квітом нас нічка квітчає, —
 Враз ми засвітим в дівочих очах
 Сонце своє!..

II

Од кохання пічка п'яна
Мліє в сні...
Встань, виходь, моя кохана:
Ще лунатимуть до-рана
Тут пісні.

Ніч шепоче щось у млості,
В таїні.
Ще горять у високості,
Мов лямпади, ночі гості —
Зір огні.

Покажись, моя кохана,
У вікні!..
Щось заніла давня рана,
Думка точить нездолана
В глибині...

Нащо-ж, нащо серенада
І пісні!
Марна струн дзвінких принада,
Як сховалась люта зрада
Тут мені...

О, як так, то доберуся
 По стіні
Ії кров'ю вашою уп'юся...
Я, мов привид той, з'явлюся
 У вікні!

Хаї брелять пісні кохання
 В гуцині, —
Розітнеться крик благання
Крик одчаю і... конання
 В тишині!..

III

Гей, кохана! плачуть струни...
Чом не встанеш,
Не послухаєш, не глянеш,
Як в розпучі плачуть струни,
Як на поклики мої
Скрізь ущухли солов'ї,
Тільки журно плачуть струни!..

Гей, кохана! серце стогне...
Ти не граїся
І крізь сон хоч прислухайся,
Як од муки серце стогне,
Як на мій болючий крик
Шепіт ночі раптом зник,
Тільки важко серце стогне...

Гей, кохана! рвуться струни...
Серця муки
Викликають грізні згуки,
І од гніву рвуться струни...
Ще хвилину почекай:
Підведе тебе одчай,
Коли всі урвуться струни!..

IV

Ущухло все... А я... о, серце бідне!
Твої давній сум, як похоронний дзвін,
Ридає знов... А піч од жаху блідне,
Що день іде, що недалеко він.
Сполохані в кущах сховались тіни,
Погасли зір засмучені огні,
Поволі гинуть привиди нічні,
І все тремтить передчуттям одмін.
Мов ситий звір, з наїдку іще млявий,
Полінкувато ранок устає:
Пташиний хор над ним тривогу б'є,
Зачувши блиск зловістний і кривавий.
Снувала піч з пісень і із мовчання
Страшну, чарівну казку забуття.
Та день іде ясний і без вагання
Залле її брідотою життя...

І я тремчу... ридання серце тиснуть,
Що зникнуть любі образи мої...
Ще мить — на квітах сльози блиснуть,
Ще мить і зарідають солов'ї...

1913

Романси

К. К-ВІЙ

„Какъ хороши. какъ
свѣжи были розы!...“

І. Тургенев.

Розквітли у серці червоні троянди
В ягаучих зітханнях весни:
І снів ще незнаних барвисті гірлянди
Сплітаються в казку чарівну кохання.
Хтось вабить, хтось шепче: „Не зраджуй ба-
жання:
Зривай їх, — розквітли вони.“

Час линув... В холодних таємних ваганнях
Пролинуло її свято весни...
Та серце не гасне, живе в сподіваннях,
Що вічно троянди так свіжо-червоні...
Сни зникли... Хтось шепче в кошмарнім
безсонні:
„Нема їх... зав'яли вони...“

1914

ВИ НЕ ЗАБУЛИ

Ви не забули пишнієї гаї
Тоді, як листи розцвітали?...
Невже... невже так хутко краї,
І серця квіти вже зав'яли?

Огневим квітом чарівним
Кохання наше розгорнулось...
Невже... невже те щастя — дим,
Що вже розвіялось, минулось?

Мовчіть, мовчіть... не треба слів,
Коли в душі гнітять морози...
Невже-ж... невже тих щастя днів
Не скроплять навіть пізні сльози?

1919

НЕ ПРОКЛИНАЙ

Не проклинай... Хто винен в тім,
Що серця квіти одцвіли,
Що бурі ночі її білих зім
Їх снігом смерті замели?...

Не проклинай... Коли-б сам Бог
Схотів вернуть їх до життя,
То не знайшов би сили й змог:
Хто вмер — немає вороття...

Не проклинай... Тяжкий прокльон
Безсилій там, де згнув рай...
Лишився сон... чудовий сон...
Не сполохни... не проклинай!

1919

З КВІТОК РОЖЕВИХ

З квіток рожевих запашних
Силела гарненький ти віночок,
І твій дзвінкий, веселий сміх
Збудив і річку, і гаїночок.

Твоя голівка молода,
Ще краща в пишному уборі,
Сама, мов квітка, вигляда,
І очі сяють — очі зорі!

Моя кохана! дай-же Біг,
Щоб і життя тебе квітчало
Вінками щастя і утіх,

Щоб ся голівонька удала,
Замісто квітів запашних,
Ніколи терпу не завнала!...

КВІТИ

Гей, найкраще, певне, жити —
Раювати на весні:
Всюди квіти, квіти, квіти
Різнобарвні, запахні!

В квітах сад, і поле, й луки,
Ліс у пахоцах пиша,
У квітках кохання-муки
Мліє серце і душа, —

Бо з тих квітів найпишніші
Васильки твоїх очей,
Рожі-ж уст твоїх палкіші
Млості зоряних ночей!...

1920

ХВИЛИНИ ЩАСТЯ

В саду соловейки дитину кохання,
Троянду, збудили у ранок ясній:
Вони їй співали про ясне сяння,
Про небо блакитне, про світ золотій.

Вони їй співали про щастя кохання
В обіймах проміння, в обіймах тепла.
Приязно до сонця, до ясного сяння
Троянда листочки свої простягла.

Пишається квітка у чарах кохання.
Усі розгорнула пелюстки свої:
Над нею блакиті безоднеє сяння,
Навколо про щастя їй тнуть солов'ї...

1905

ХОТІВ Я У СЕРЦЕ

Хотів я у серце твоє зазірнути —
Чому не веселе?

Багато там, зоре, печали-отрути,
Багато, ої леле!

Назустріч твоєму й моє заридало
Так гірко і тяжко...

Пожуримось вкупі, щоб легше нам стало,
Бо важко, ох важко!

1907

ЗГАДКИ

О, не буди надії моїх, заснулих
Ще з давньої весни,
Не викликай тих спогадів минулих
Старовини!...

Се знов весна!... О, хтів-би я навіки
Од неї їх сховать,
Але в душі, мов відгомін музики,
Вони бреньять...

1907

Настрої

ДОЛЯ

Було — під вербами струмочок
Тихесенько брелів,
В гаю навколо розтинався
Іташиний любий спів.

А ми під вербами укупі
Сиділи, молоді, —
Бажали прочитати
Про долю у воді...

Тепер під вербами вже тихо,
Бо висохла вода, —
І нашу доленьку та щастя
Попарнала біда.

1905

ВЕСНА

„Любій мій! чому віконце
Не відчинив ти весні?
Подивись, як світить сонце,
Длинуть співи весняні.
Ти-ж, мов сич той, заховався
І від сонця, й од весни.
Глянь, як шишно гаї убрався,
Стен, садочок... Відчини!“
— О, запевне, моя зірко,
Вже весна панує там!
Присягався-ж колись гірко
Не йнять віри я жінкам.
Ти смієшся?.. — „Чи не диво!
То-ж бо жінка, се — весна“.
— Знаю я, весна зрадлива:
Певне жінка і вона!..

1905

РАНКОМ

Ранком виїшла ти в садочок:
Вітер, дощ з імлюю...
Ти-ж співаєш і смієшся,
Ніби вдень весною.

Я не знаю, — яку радість
Треба в серці мати,
Щоб на холоді, в негоду
Пісеньку співати.

„О, мій друже! Хаї похмурій
Листопад лютує,
В кого-ж серце молодеє —
Травень там паує!“

1905

НЕ ХОДИ У САД

Не ходи у сад сонливий
Ти ніколи уночі:
Там шепоче клен зжурливий,
Світить місяць чарівливий,
Тихо в небі ідучи.

Не буди нічне мовчання
Співом щастю і журбі,
Бо той сад, його зітхання
Про минулеє кохання
Нагадає знов тобі.

1905

О. Ч-СЬКІЙ

Твоїй сміх дзвінкий, і блиск очей звабливий,
Веселих слів кипучий водограй,
Чудовний вид — то первово рухливий,
То повний дум і суму через край;
Твої живі до щастя поривання,
Безкрайї ключ огневих, дивних мрій,
А в таїні глибокії зітхання,
І в серці страх кохання без надії, —
Вони у серцеві важку тривогу
Десь глибоко у мене підняли
Й невідому іще пересторогу
Душі моїї жахливій подали.
Як не радії — таємного зітхання
Не скрие блиск примушений очей,
Як місяця срібляєтеє сяння
Не скрие тьми задумливих ночей...

1905

Є. Я. О-ВІЙ

Перед очима з давнини
Зринули образи знаднії,
Ясні, виразні, — мов живії,
Мені веміхаються вони.

А в серці чулому умить
Про давнє спогади збудилсь,
І знов колишнє пережить,
С'міятись, плакати схотілось.

Коханий друже! те мені
Назад не верпеться довіку —
І тільки образів без ліку,
І тільки спогади смутні...

1905

Моїй коханій Жені

ЗА ЩО ЛЮБЛЮ

За що люблю тебе, дитя?
Чому безсонною добою
Твій образ завжди падо мною
Настерно кличе до життя
З п'тьми холодного спокою?

А що життя?.. Не із квіток,
Не з співів солодко болючих,
Не із легенд-казок блискучих
Воно плело тобі вінок...
Плело з тернів... тернів колючих...

І білосніжнєє чоло,
Що ти схиляєш к узголов'ю
До мене весело й з любов'ю,
Давно життя суворе зло
Скромно праведною кров'ю...

І я люблю тебе, дитя,
Не палом дикого кохання:
В тобі люблю твої страждання,
Покриті фльором забуття,
Й за сміхом сховані... ридання...

1915

ТИ ЛЮБИШ

Ти любиш, як і я, кімнат
Таємний приємерк, перухомні:
Він рідний сердцеві, як брат,
Він так... чужий і невідомий...

Ти любиш, як і я, коли
З безодні темного мовчання,
З давноминулого імлі
Встають крилатії бажання.

Нехай з пудьгуючих кутків
Лякає дійсність нас марою
Розбитих мрій, незбутних снів,
Повитих журиною красою. —

Нехай!.. але в самотні
З душі свободної невпинно
Палкі, бурхливі і знадні
Встають бажання що-хвилиною.

Пересторогам навнаки
Ми бачим знову сон рожевий —
І стиск коханої руки,
І поцілунок жарогневий...

Ти любиш, як і я... Її твоя
Душа в барвистих мріях тане.
Але... як серце щастям п'яне,
Чи ти ридала так, як я?!..

1915

МРІЙНИК

Вродився мрійником—і мрійником сконаю!..

.....
Як тільки довга ніч приспить усе навкруг,
Коханая! твоїй любній образ викликаю,
Забувши біль твоїх докорів і паруг,
Сих квітів зла, розквітлих у раю кохання...
І мариться: злетівсь в кімнаті захистній
Твоїх прихильників веселій, шумній рій,
Щоб згаять час нудний в принадах залицяння,
Щоби, вдихаючи дражливий аромат
Незвичної для них твоєї обстанови,
Глушити крик бажань у дотенах розмови
І крити рух нескромний реготом лонат.
Та все дарма: крізь просторінь, крізь далечінь
Сердечний заклик мій тобі пройшов нудьгою,
Отрутою у саму серденька глибіню
І заналив тебе жаданням бути зо мною.
Безтямний погляд свій ти кинула на всіх
І вийшла тихо геть—нікому ані слова!—
Не жаль було, що вмерли регіт і розмова,
Бо за хвилину я схиливсь до ніг твоїх,
Моя коханая, чарівній пишній раю!..

.....
Вродився мрійником—і мрійником сконаю...

ПОКОРА

Твій усміх — то усміх мінливій зорі
У темряві ночі,
Що в мрійно-яскравій привабливій грі
Плете, як мережку, сні дивні, урочі.

Твій погляд — то сонця рожевого блиск
У сивій млі ранку,
Що нагло розвіє сніщ-привидів тиск,
Перерве їх довгу нічну колісанку.

А твій поцілунок — то щастя жало
Солодке, отрутне, —
Цілуй-же без ліку, що-б там не було!
Цілуй, моє щастя жагуче, могутне!..

1920

НА СТРІВАННІ

Гей, кохаша, не самі ми
На таємному стріванні:
Он між вітами густими
Вітер ходить і в зітханні
Шепче любую розмову
Вечерову.

Серце, зірко! не самі ми, —
Хтось підгледів поцілунки:
Тче стежками потайними
Місяць срібні визерунки
І крізь листя бачить з неба,
Що їй не треба...

А проте... хоч не самі ми,
Та до всього нам баїдуже!
Я в уста твої своїми
Вп'юся палко, міцно, дуже...
Хай шепочуть, підглядають, —
Не зникають!..

1920

ЗВІЙ СЛЬОЗУ

Звій сльозу з очей-зірок —
В ній кохання згуба...
Заплети пісень вінок
Із рясних своїх квіток —
Квітів серця, люба!

Проясни образи тінь —
В ній кохання гасне...
Із грудей своїх глибини
Ти довкола сміхом кинь,
Сонце моє ясне!

Слово гніву затримай —
В нім кінець кохання...
Хаї живе, цвіте нехаї
Наш чарівний, тихий рай
Пишно до сконання!

1920 ·

КИНЬ У СЕРЦЕ

Кинь у серце хмарку туги —
Туги хмарку звіддаля
Без докору, без наруги,
І — щасливий я.

Пара сліз в очей коханих
Хай на віях заблищать —
І в піснях ще нечуваних
Груди затремтять.

Лиш одно, одно зітхання
В тині смутку й самоти —
І розітнеться ридання:
„Де, кохана, ти?!“

1920

ЕГОЇЗМ

Нині рано так хмарно-хмарно,
А в душі моїй сонце палає.
Ой палає воно не марно,
Не дарма-ж і серце співає.

Мов ліщина в зеленім лузі
При лихій, при холодній годині,
Десь далеко хтось любий в тузі
Заридав у нічній самотині...

Хай-же плаче, не спить почамі,
Тому її сні я рожевії бачу:
А як стане там плач піснями,
То напевне вже... тут я заплачу!..

1920

ЧИ ЗНОВ ТЕБЕ Я ПРИГОРНУ

Чи знов тебе я пригорну,
Чи обійму, чи поцілую —
Мою чарівную весну
Мою зірницю ранкову?..

Душа стомилася з нудьги,
Палає серденько коханням,
І образ любії, дорогої
Хвилює, вабить раюванням...

Чи-ж знов тебе я пригорну?
Чи, не діждавшись, одини
Навіки серденьком засну
В страшній, холодній самотині?..

1920

ДУМКИ

Ох, ті давнього згадки! —
Не дадуть спочити ніколи,
І докучливі думки
В'ються роєм — думи-бджоли.

Дзвонить-б'є веселії сміх
Водограями навколо, —
Проясни-ж з думок важких
Потемніле своє чоло!

Ох, давно-давно женеу
Серед сміху, чаду, глуму
Ту докуку навісну —
Ту отрутну бджілку-думу!

Бджілку сміхом однесло,
А душа... болить і мліє:
В серці гострее жало
Залишилось... коле... ніє...

1920

ЗРАДА

О ні, не криюсь я, дівчино люба,
Що в серденьку моїм розквітла зрада,
Що душу вабить знов ясна принада —
Кохання нашого жорстока згуба.

Питаєш сумно ти, хто та дівчина,
Якій віддав я серце без вагання,
Розвіяв пал незгаслого кохання...
Не криюсь я, о ні! — то Україна...

1919

Осінні настрої

I

Суму золотого дзвін мелянхолійний,
Скорого згасання сон журливомрійний
 Співом колисковим
Серце приешпляють,
Смутком загадковим
 В душу зазирають.

По злото! По злото хутчій поспішайте!
Червоного злота на вітах багато.
Червоне злото зривайте, збирайте,
Квітчайтесь вінками на свято, на свято!

Скоро залунають співи похоронні,
Журно зарідають струни тиходзвонні.
 Подихом вмірання
З півночі повіє,
Саваном мовчання
 Білим все покриє.

По злото!.. По злото!.. Даремні погрози!
Палких, молодечих в нас мрій ще багато!
А злото червоне — надії, не сльози,
В нас будить на сонце, на нове свято!..

II

Осінні шуми,
 Осінні згуки...
 Снуються думи,
 Не думи — круки:
 То хвіжі круки
 З кохання-муки
 Кричать-глузують!

Сі чорні почі —
 Відьомські чари,
 Сі сні урочі,
 Не сні — кошмари:
 Страшні кошмари,
 Страшні примари
 Без ліку й міри!

Висять тумани
 Поцурі, сирі...
 У серці рани,
 Не рани — звірі:
 То люті звірі
 В моїй зневірі
 Мене шматують!

Спінити муку
Надії в'януть...
О, дай-же руку,
Дай в очі глянуть,
У серце глянуть, —
Нехай розтануть
Льоди зневіри!..

III

Чули ви? На лихо їй сварку
Край заснулого фонтана
Срібноокору панянку
Палко вітер покохав —
 „Легкодумний, нерозумний...”

У густім дрімливім парку
Він що-ночи аж до рана
Гордовиту коханку
Все піснями розважав —
 Ніжломрійно їй... безнадійно.

Чулись шепоти таємні,
Чулись тихії признання
Край заснулого фонтана
У гущавині пімії:
 „Люба, мила, панно біла.

Я тебе в краї надземі,
Де ні муки, ні страждання.
Понесу моя кохана,
Понесу на крилах мрії!
 Не гордуї-же, поцілуй-же!”

І шепталась соромливо
 Дрібнолистяні осики,
 Журно маяли тополі,
 Мовчки хмурились дуби:
 Хай кохає — щось узнає!..

„Панно!..“ — він зітхнув журливо
 І кохатъ її навіки
 Більш од простору і волі,
 Більш од льоту її боротьби
 Присягнувся їй не здригнувся.

Тихий шелест: „Подивіться —
 Я тремчу від щастя-муки!..“
 То шептала ніжна панна,
 Ніжна, красна, чарівна.
 Необачний... слухав, вдячний!..

„Вітре буйний, схаменися! —
 Реготали чорні круки, —
 Не дарма-ж у злото вбрана:
 З сонцем любиться вона...“
 Панна біла — затремтіла!..

„Що?! Другому серце б'ється?
 Що?! Кохав я тільки мрію?
 Дайте-ж помети! дайте карі!
 Я не знаю, що зроблю...
 Не спочину, хоч загину!..

Вітер в'є, вітер в'ється. —
 Зняв у парку веремію,
 Злищув геть під чорні хмари
 В скаргах грізного жалу.
 І від злості з високости

Впав до парку хижим птахом:
 Не жалів гнучкого стану.
 Не жалів краси ясної —
 Рвав убори золоті,
 Неутомний, безсоромний.

Срібною кора папна з жахом
 Край заснулого фонтану
 Ждала смертоньки страшної
 Разом з іншими в гурті —
 І ридала, і зітхала.

Холод, дощ... Стрункі тополі,
 І акації колючі,
 І тремтячі осики.
 І могутні дуби —
 Помертвіли, занімали.

Вітер стогне: „Де на болі.
 Де на муки нестерпучі
 Я знайду цілющі ліки?
 Чи сконаю від журби?..
 Де порада?.. Ох, та зрала!..“

IV

Журбою тихою під нашими ногами
Лягло минулеє в покорі мовчазній.
Кохання тінь бліда струмиться без надії
В гущавині німій вгорі над нами.

Чому-ж, як сфінкс, тайш ти думу загадкову,
Коли в душі моїй не квіти, а терни?..
Ах так... я знаю все... минулої весни
Наш раї загублений нам не розквітне знову...

Не клич його в думках... Ті спомини блискучі
Вже не запалють більш огню в моїх грудях,
А крик признань палких в благаючих устах
Мені бридкий, немов сичання її свист гадючі.

Навмисна розкіш ся злотистого убрання
Її огонь примушений очей запалють гнів
Шалений у душі... О, як би я хотів
Зірвать усе її під ноги кинуть без вагання,

Щоб обнажити враз зрадливий мрамур тіла,
В сльозах твоїх красу оганьблену обмить,
А потім... знов до ніг твоїх чоло схилить,
Щоб в радощах нових душа моя згоріла!..

Ніч. Страхіття. Вже давно
 Чуле ухо стукни ловить.
 Хто там шарпає вікно?..
 Ні сншити, ні умовить...
 Сои тікає...
 Хтось зітхає
 В п'їтьмі ночі. Хто ти?.. Хто ти?
 Дух, прикутий до землі?..
 Я клену твої ягалі,
 Я клену твої гривоти!
 Даї спочить!.. Не сої — кошмари
 Надо мною грізно виснуть,
 Мізок тпенуть,
 Чорних дум рухливі хмари,
 Люто крутяться в танку,
 Мов відьом численна зграя
 Шабаш править, навісна...
 Ні, не спати в ніч таку!..
 Гей, чи скоро сірий ранок
 Тіні ночі прожене?..
 На повітря! Сіни. Ганок
 Скрипом стрів мене...

Місто спить. В німих просторах
Довгих вулиць, серед мли,
Мов потвори в темних норах,
Сон, мовчання залягли.
Се дратує...
Вітер в'ється — вліє в гніві,
Шарпа квіти полохливі
І лютує,
Будить вулицю глуху,
Від пестями і безсилля
Б'ється в стіну.
І в екстазі божевілля
Скаче, стогне на даху.
Вигне спину
І, як злодій, під вікном
Обережно брязне шклом.
Змить ущухне. Таємниче
В верховіттях затремтить,
Прокляне когось, когось покличе,
Дослухаючись, мовчить.
Сон, мовчання, —
Не діждатись відгомону...
Вибух злості — і з розгону
Золоте зрива убрання —
Раз і два!..
Плачуть, стогнуть дерева, —
Гнутья вражені тополі
І скриплять осокорі,
Що до ранку стануть голі...

Ще хвилина — він вгорі
В'ється-скаче в дикій грі
І шматує чорні хмари,
Кличе небо до покари
І в безсилім лютім гніві
Плаче-внє в довгій зливі...

VI

Дай руку, зраджений мій брате!
Хай не для нас дні золоті,
Хай почуття у нас підтяте —
Пораду знайдем в самоті.

Огонь надії ніколи не погасне
В тобі, як і в душі моїй.
Кохання, зрада — все дочасне
В безодні вічності страшній!

Цілющий час загоїть рану,
І знов розквітнуть почуття:
Ти знайдеш... лихо краї фонтану,
А я своє... серед життя!..

1913

Акварелі

ПЕЙЗАЖ

Краса і смерть... Гаї в пожежах,
У смутках осені блакить,
І ліс в небачених одежах
Гучними барвами горить:

Поля в смарагдових отавах,
У плямах чорної ріллі:
Палають в сояшних загравах
Далеких гір стрімкі шпилі.

Солодким болем дозвідання
Бренить імліста далечінь,
І будить в безвість поривання,
Просторів вільних широчінь.

Свої холодні таємниці
Ховає вод темряве скло:
Десь квилять чайки-удовиці
Над тим, що з літом одцвіло...

І мрійний сум, і сон-покору
Довкола осінь розкида:
В красі барвистого убору
Ступає Смерть, як молода...

1919

ЗМАГАННЯ

Сонце в творчих непокоях
Криє злотом дерева,
У первових у настроях
Вітер золото зрива.

Сонце палить-одягає
В пурпур дикий виноград,
Вітер виє-завиває
І глузує з тих принад.

Сонце, зморенеє літом,
Позиває квіти в сум,
Вітер рве їх, нудить світом,
З люті пішить білий шум,

Сонце котить небокругом,
Зеленить в полях стерні,
Вітер гонить полем-лугом
Хмари пороху брудні.

Сонце-велстень в знемозі
Десь за обрії порина,
І регоче в перемозі
Дикий вітер-сатана.

Сонце-сонечку! в недолі
Ми сміємося з тої гри:
Не загасять сонця волі
Найзапекліші вітри!..

1919

ВЕРЕСЕНЬ

Теплий ще Вересень дивну мережку
Злотом червоним на листях заплів.
Злотом посипав і трави і стежку.
Пахом осіннім сади паноїв.

Ясній ще Вересень журні мотиви
Грає тихенько на струнах душі,
Раптом полине над заспані ниви.
Збудить луною густі комині,

Барвами сонечка ліс розмалює,
Скличе у зграї рухливі пташок.
З ними щебече, літає її почує
В вербах, у лозах дрімливих заток.

Серце трівогою стукає в груді...
Золото Вересця — злото оман:
Щастя блискуче серпанком зануді
Хутко повне осінній туман...

БЕРЕЗИ

Берези білі в перлах-росах.
В рожевих барвах ранок.
Сріблясті тіні на покосах
В останній в'ються танок.

Берези білі у задумі,
Що в лісі ніч сховалась,
Що в верховіття тихім шумі
Ще радість не озвалась.

Берези білі ронять сльози,
Що радість так спізнилась,
Що шле блакить уже погрози,
Що хмарами укрилась.

Берези білі сонця хочуть,
Огневих поцілунків,
А хмари... хмари що пророчуть?
Яких чекать дарунків?

Берези білі! роси-перли
Горять, як самоцвіти:
Ясні надії ще не вмерли —
Ще будемо радіти!..

1919

ОСІНЬ

Плаче калина,
Шумить ліщина,
Берега ронить сльози...
Холодно в дузі...
Схилюсь в тузі
Зелені верболози.

Кучері-хвилі
І шуми білі,
Як пух, вкривають річку,
Трави поховали,
Співи замовкли,
Що день будили й пічку.

Сльоти і мряки
Степи, байраки
Важким туманом криють.
Вітри полями
По-над стернями
Голодним вовком виють...

Серце-ж палає,
Душа співає,
Бренять щасливі сльози...
О краю рідний!
Твій льот свободний
Не сніжать і морози!

Осіннє

Облягають небо хмари.
В сірих мряках гай,
У туманах піль обшари,
В димах рідний край.

Розіб'ємо, хмари чорні
Ми промінням мрії,
Кинем сили непоборні
У рішучий бітї.

Хай клубочуться тумани
Над простором піль,
Хай ятяться свіжі рани,
Серце крає біль.

Сяють сонечком бажання
Все перемогти...
Хто-ж зупинить ті змагання
Наші до мети?!

Дош. Сльота — на дворі її в серці...
В думках чорних голова...
Вітер з хмарами на герці
Злото-листя обрива:

Серце плаче, серце ние...
За стіною під вікном
Ніч в зануді вовком вие,
Скигнуть сум прибитим псом.

Увіч давлять сніг урочі, —
Хочу вирватись, гукнуть
І в голодну темінь ночі
Серце з думами ябурнуть!

Хтось незримий, новгомоний
Тягне, вабить, спокуша,
Щоб розбила спокій сонний
Непокірная душа!

Ваяккі, як хмари, думи сірі
Пливуть, плівуть без краю...
В душі моїй, як у міжгіррі, —
Туман пітьми її одчаю.

У серці сум, як мла осіння,
Снує тупі настрої
В нудьги огидне павутиння,
В безрадістні спокої...

І ждеш, як вітер з гір зелених
Злетить в німі долини,
Розвіє сум в піснях шалених
Страшної хуртовини!...

1919

Кругом так хмуро, хоч не смійсь,
А мряці в унісон
Плачами-скаргами розлиїсь
В безсилій крик прокльон...

Некучим болем з давнини
Встають юнацтва дні,
Як в чорну ніч рожеві сніг,
Як квіти в бур'яні...

Куди сховать, подіти їх,
Коли скрізь брудно так,
Коли ясеній, веселий сміх
Вмірав в шумах мряк?...

О мрії чисті, золоті,
Мій скарбе дорогій!
Горять іще огні святі —
І холод не страшний!...

Осінь ніч у вікна зазирає,
І на шибках, неначе ті перлини,
Блищать на світлові чийсь сльозини, —
Невідомій хтось сумно там ридає...

І на душі та-ж осінь навісна,
Гучать розпачливо її мотиви...
Завмерло все... Де мрії ті звабліві
І гострих дум бадьора, жвава зграя?...

Мов ті пташки, далеко залетіли!
Радий би й сам за ними геть полінуть
І осінь сю навіки тут покинуть, —
Та крил нема... немає й сили...

1906

На весенний мотив

ЗИМА Й ВЕСНА

— „Насуплю я брови, — говорить зіма, —
І вітер з морозом повіє:
Усе скрізь загине — рятунку нема!
Під снігом замре, заніміє.“

— А я засміюся, — весна відмовля, —
І сонце пекуче засяє:
Прокинуться луки, ліси і поля,
Усе зацвіте, заспіває.

1906

ЗА ТЕПЛОМ

За теплом зима сумна
Заморозить, замете,
За зимою знов весна
Заспіває, зацвіте.

Так і в серденьку моїм:
Втіху гонить сум важкий.
А за смутком навісним
Спів лунає чарівний.

І весною та зима
Все ввипається мені,
Як і взімку крадькома
Серце плаче по весні...

1906

*

ХМАРНО

Хмарно... сумно... чорні дуги,
Чорне поле, чорний гай...
Вітер стогне, крячуть круки.
Ох, чи скоро сьому край?!..

І в душі моїй журлива
Пісня жалібно брешить...
Де-ж весна-красна зваблива
Забарилася в сю мить?

Сірий день глядить в віконце,
Темно в хатоньці моїй...
Дайте світла, дайте сонця,
Дайте щастя, яєних мрій!

Сум у серці хижим круком
Кряче, б'є важким крилом...
Ох, чи скоро-ж крайі всім мукам,
Що нависли над чолом?!..

1905

РАНОК

Годі спати, час вставать!
Ось поглянь в віконце:
Час роботу починать —
Скоро зійде сонце.

Ранні пташки піднялись,
І туман біліє.
Хмарки полум'ям взялись
Зоряка червоніє.

Хоч і мляве ще її німе
Все з просоння ходить,
Та життя своє візьме:
Сонце вже зіходить.

1905

ПЕРЕД ГРОЗОЮ

Хмари насунулись... Тихше!... Довкола
Тіні химерні лягли,
Ніби природи пресвітлеє чоло
Думи сумні повили.

Хмари темнішають... Тихше!... Що буде?
Сльози? благання? жалі?
Мукою сповнені висохлі груди
Неньки святої — землі.

Все притаїлося... Тихше!... З грозою
Гучно гремітиме грім...
Душі знеможені збудить до бою
Покликом грізним, страшним!...

1907

САД

В обіймах сна затиш зеленій сад.
Легкий вітерець в гущавині зітхає.
Спокійно спить акації ніжних ряд,
І соловей ущух... мовчить... дрімає.

А місяць ллє скрізь сяйво по землі,
Вкриває все злотистим піжним фльором,
І по саду в прозорій жовтій млі
Тремтять стежки ґратованим узором.

Не піч — о, ні! — се казка чарівна!
І краще слів таємнее мовчання,
Все серденько хвилює аж до дна
У тишині журливеє зітхання.

Мовчання — смерть, воно жахає нас,
Коли-ж і смерть красою так багата,
Як сад отсей у пізній почи час, —
Ладен що-дня йі що-ночи я вмірати!..

1906

СУША

Межею йду. Гадюкою з-під мене
Біжить вона кудись у далечінь,
А там село, людське життя злиденне
І горенька незмірна глибочінь.

Іду... куди?... І сам того не знаю.
Дзвенить співець весни десь угорі,
Земля пала, і марево без краю
Далеко котиться в шаленій грі.

Горить... пече... Усе довкола мліє...
Дощу! дощу! порепалась земля,
Де-де чорніє мертва ще рілля.

І душу жах пройма, і серце нїє,
Бо Голод-царь крилом вже грізно віє
І пащеку страшенну роззявля...

1907

Тихої ночі

НА ДОБРА-НІЧ

Сонце в-останнє землі усміхається
Ії тихо за гори далекі ховається, —
Світе, засни, відпочинь!

Спіте, потомлені, спіте, заплакані,
Спіте, задурені, спіте, залякані! —
Ночі пасунулась тїнь...

Доля суворая з ранком прокинеться,
Хижим шулікою на люд пакинеться, —
Думки про щастя покинь!...

Доки-ж ніч-матінка ласкава, темная
Тягнеться тихо, мов казка таємная,
Поти засни, відпочинь.

Хай хоч у сні тобі щастя весміхається,
Серце намучене сном навтішається, —
Доле проклятая, згнинь!...

1906

ВЕЧІР У СТЕПУ

Лежу в степу... Журливій вечір наді мною
Загадкою мовчить, ховає таїну,
І шепчеться вітрець з могилою старою
Про давній час, славетную старовину.
А там в ярах, по лощинах вже ніч чорніє;
Ще далі, ген на обрію, змарнілим склом
В оздобі верб задумливій ставок біліє
І дихає звідтіль привабливим теплом.
Біля ставка, в яру, пастух вечерю варить.
Легенька мла над всім: чи дим то, чи туман?...
Як гарно тут в степу лежать, про щастя марить,
Очима обіймать небесний океан!...
Далеко деє самотня пісня зарпдала
Її ввірвалась в темряві, мов срібная струна,
Затихло все, і сумно-сумно застогнала
Назустріч їй у вербах тихая луна.
А чий то спів збудив вечірнєє мовчання?
Чия душа вночі боліє і квилить? —
Не знаю я... Але і досі те ридання
Чи то в душі, чи то в повітрі — ще брешить.

1906

НІЧНІ ЗГУКИ

Нічка... Сам я... Над водою
Вербн стелють свої намет,
І шепоче з осокою
Невгомонний очерет.

Сріблолистая осика
Загадалася, мовчить.
А тужливая музика
Знову в серденьку дзвенить.

Сумно... ваякко... Над водою
Ходить смуток уночі.
Десь в руїнах за рікою
Стогнуть жалібно сичі.

Серце ловить сі розмови,
І ридає, і квидить...
Ох, той шепіт загадковий! —
Сум лихий в йому брешить.

1906

НАД РІЧКОЮ

Тихо над річкою в ніченьку темную.
Спить зачарований ліс.
Ніжно шепоче хтось казку таємную.
Сумно зітха верболіз.

Нічка розсипала зорі злотистії:
Они воши — в річці, на дні.
Плачуть берези по той бік сріблестії.
Стогне хтось тяжко в-ві сні.

Що йому мариться? Щастя улюблене
В хвилях зрадливих життя?
Може то серце нудьгує загублене,
Просить, шука вороття? —

Важко навіки минулому зникнути!...
Нічка зітхає, мовчить.
Страшно і сумно, і хочеться скрикнути —
Пітьму зловістну збудить.

1906

УНОЧИ

На місяці блищать сріблясті осокорі,
І тихий став заснув в задумі мовчазній:
В йому і в небесах далекі сяють зорі:
Любують і воши, як в п'їтьмі прозїрній
На місяці блищать сріблясті осокорі.

Все спить навкруг, усе тихенько спочиває,
Щоб знов прокинутись уранці до життя...
Чому-ж душа моя і рветься, і ридає?
Спочинь хоча на мить! не рвися без пуття:
Все спить навкруг, усе тихенько спочиває.

Лагідна ніч в душі не має перемоги
І серця гострий біль не в силі припинить,
Не може зняти дум страшеної облоги,
Бо відгук життєвий не дасть їй відпочить:
Лагідна ніч в душі не має перемоги...

Повстане день ясний, а з ним людськїї муки. —
Нїколи ніченька навік їх не приспить, —
А ранком знов весь світ здрігнеться від
розпукн...

Тому душа ридає і квилить,
Що встане день ясний, а з ним... людськїї
муки...

НІЧ

Тихая ніченька, ніч чарівниченька
Землю вкриває.
Князь наш ясененький — місяць повнесенський
Лагідно сяє.

Он усміхаються, в хмарки ховаються
Зірки злотисті.
В тінях заховані, сплять зачаровані
Квіти барвисті.

Кущами темними, сумно-таємними
Верби схилились.
Спить люд замучений, горем засмучений —
Всі потонілись.

Радість хвилинову й працю невипиную
Нічка приспала,
З ними й жахливу долю зрадливу, —
Бодай не встала!...

1906

МАРИЦА

Спускає ніч серпанок свіії таємниї,
Горять зірки, мов тихая любов,
І світ страшниї хова свіії образ темниї —
На йому кров... усюди кров...

О, ніч-збавителько пречистая, святая,
В жалобу смерти ти його повий,
Хайі щезне він од краю і до краю, —
Покрийі його... навік покрійі!...

Даремно все!... бо образ тоїї кривавий
Не вікриє й ніч... Він тут... мовчи... мовчи...
І в пітьмі він малюється яскравий —
І важко дихає вночі...

1907

БЕЗСОННЯ

Всю довгу ніч проклятий сич
На хаті стогне
І — дивна річ — сон тихий пріч
Від мене гоше.

Думки сумні у тишині
Серденько крають,
Примар страшні баньки в вікні
Мені кивають.

Смакує мух в кутку паук —
Якась ридає...
А серця стук в предчутті мук
В ушах лунає.

Химерний жах темнить в очах, —
Я ліякко кінчує...
Дупатий птах навів той страх, —
А щоб ти згинув!...

1906

НАД МОРЕМ

Зорі в морі у прозорій
Хтось розсипав у воді.
Стиха диха хвиля тиха,
Колесає, заплітає
Їх в мережки золоті.

Віє, мліє, снами мріє
Легіт ніжний дальніх піть,
Плине, рише, в скелях гине —
У склепіннях, у каміннях
Рокіт тихий сонних хвиль...

Суми, думи в співі-шумі
Заплете у серці піч:
Засне, згасне щастя ясне
І в тужливих серця співах
З шумом хвиль полине пріч.

Та не в'яне — з сонцем встане
Пісня пориву її життя:
Хто не втоне в царство сонне —
Всіх розбудить і розпудить
Мари сну і забуття!...

Контрасти

СЛЬОЗИ І КВІТИ

Сльози і квіти у нашім житті
Разом цвітуть,
Будні і мрії ясні, золоті
Поруч ідуть.

Сльози, як роси — немає без них
Пишних квіток.
Тільки у буднях із мрії чарівних
Зів'єм вінок.

Поки нам точиться наше життя
В буднях нудних, —
В мріях знаходим од них забуття.
Щастя і сміх.

Поки ще серце здолає в сльозах
Муки нести, —
Стелеться квітами довгий наш шлях
Аж до мети.

1919

ЛЮДИНА

Людина — звір... А сонце сяє,
Впочі-ж зірок численний хор
Красу-зірницю зустрічає,
Що гонить жах нічних потвор.

Людина — звір... А квіти квітнуть,
Пишає лан у злоті нив,
Що незабаром з нього зітнуть
Вагу незлічених скарбів.

Людина — звір... А пісня летієся,
Коханням серденько цвіте,
Гуляє воля і сміється,
Душа плакає все святе...

Людина-ж звір... Вінок любови
Звива отрутою зневір,
І топить все у ріках крові
Людина-бог, людина звір!..

1919

ТРАГЕДІЯ ТВОРЧОСТИ

Аероплян, аероплян!..
Казковий птах, повітря пан,
Людського ґенія ширяння
В просторах вільних, недосяжних,
Чарівний сон і дум одважних
Надхмарне пишнее буяння!..

Як грім, гуркоче пропелер.
Здрігнувсь незаіманій етер,
І світищ хор вітає брата,
Величний льот нового бога:
Тепер ясна йому дорога
В краї надзоряного свята.

А птах ширяє ген-ген-ген!
Над нами лине, робить крен...
І раптом — вибух!.. Смерть, руїна,
Прокльони, стогони, ридання,
Озера крові і страждання...
О будь же проклята людина,

Що бистрим розумом з-над-хмар
Здолала кинуть смерть, пожар!
Потьмарь той розум, правній Боже!
... Сміється Марс: „дарма прокльони
Мої страшні війни закони
Благословить — хто переможе!“

1919

ЛЮДИ

Ми йдемо давно. Незлічені століття
Усе вперед жепуть нас і женуть.
Пожеж війни позгащені проміття
Позначили, як віхи, нашу нуть.
Часами блисне в темряві безодні
Надучою зорею Ідеал...
Шкода! бездушні всі ми і холодні:
Забули вже, де Бог, а де Ваал!..
Ідемо дорогою. З усіх просторів,
З долини ланів зелених, з чорних гір,
З гаїв задумливих, з таємних борів,
Встають назустріч нам, як злий докір,
Червоні привиди. У п'яті ночі,
Як чорних зір невідомі огні,
Сияють тугою запалі очі
І розпинаються плачі-пісні.
В могильнім холоді задублі руки
Повітря б'ють, мов крила вітряків,
Над ними стогін, войки, крик розпукки
І скрегіт, скрип отруйливих зубів.
Странні, як лють, рухливі ґрупи, —
Жах серце тне вістрям холодних шпад...
А на шляху скрізь трупи, трупи, трупи.
Туманить голову кривавий чад...
Де-ж спинимось?.. Холоде кров у жилах:
Попереду — ні цілі, ні мети.
Клянуть нас предки у старих могилах,

І од прокльонів падають хрести
 На наші згорблені, похилі спини:
 „О роде проклятий! Святу любов,
 Святої волі й правди одробини
 Тобою втоптано у братню кров.
 Стечуть її пречистії сторіки
 І зміють навіть пам'ять по тобі:
 Загинеш ти в неслав'і, у ганьбі
 В день нинішній і прісно і во-віки!...“.

1919

ХОТІВ-БИ

Хотів-би я, мамо, веселі пісні
Співати й сміятись, як діти,
Так серце струїли думки потайні,
Надії-ж зав'яли, мов квіти.

Я згадую, нене, ті дивні пісні,
Що ти нам в дитинстві співала.
Ти долю в них, щастя, часи чарівні,
Як виростем, нам обіцяла.

А де-ж воно, мамо?.. Лиш вчинки страшні
Я бачу замісто любови,
Чи сплю я, чи встану — у очах мені
Все ріки братерської крові...

1905

НЕМАЄ СИЛ

Немає сил втікти від гучного життя!
Душа болить і рветься геть у височінь,
Баяє там поринути без вороття,
Як в сяїві сонця ночі тінь...

Покинь життя, навік од нього відсахнись,
Кохайся і живи в довічній лиш красі,
Лиш її самій кади, вклоняйся і молись,
Покинь життя принади всі!..

Немає сил... Бо серця думи потайні —
Усі! усі! — з життя вродились і умруть
В його, — вони лиш відгуки його смутні:
Нема його — її вони заснуть!

1907

НАДІЇ

Ні, не дарма оті, друже, надії
В серці кохался в нас крадькома.
Тихо брели, мов струни живії,
Завжди будили бажання новії. —
Ні, не дарма!

Ні, не дарма вони ясно зорили:
Люто в житті нас давила зіма,
Палко-як огні їх нам душу зогріли,
Серце завзяттям в борні запалили, —
Ні, не дарма!

Ні, не дарма!.. Наше серце палає,
Хочеться жити, боротись з всіма,
Хто нас в дорозі до правди спиняє.
О, не даремно та сила буяє,
Ні, не дарма!

1906

НАША ТУГА

За ціле щастя, за скарби
Не віддамо свої скрижалі —
Свої давньої журби,
Свої тихої печалі.
В тяжких злигоднях, у ярмі
Вродилась Пісня наша з неї,
І мури темної тюрми
Жахались темряви свої.
О наша туго!.. З тих пісень
В стінах, заораних катами,
Нам з півми блиснув Волі день,
Вінець терновий вкривсь квітками,
Водою повною сторік
Зросилась тучно наша пива. —
Благословенна-ж будь навік,
О наша туга чарівлива!..

1919

Усміх Міста

П'яні ритми

Не ніч, а птах, як чорний птах,
Крилами тихо має,
І чорний крик, мов чорний жах,
Над містом скрізь літає:
То ніч, як птах, як чорний птах
Од ран тремтить, здихає.

Шепоти ночі надземні
Сіють бажання таємні,
Всюди розмови і стриманий сміх:
В квіти огневі кохання
Ніч убірає страждання,
Розпач, злочинство і гріх.

Не ніч — кошмар, страшний кошмар
З огневими очами,
Розлито скрізь отрути чар,
І сміх брешить сльозами.
Не ніч — кошмар, страшний кошмар
Увіч з живими снами.

Справляє свято маї.
Горять огнів гірлянди...
— „Дівчинонько, стривай!
В руці твоїй троянди?
Та чом же плачеш ти,
Як сміх лунає всюди
І щастям повні груди?
Прости мене, прости,
Пречистеє дитя!
Ти продаєш любов
І в реготі життя
Шукаєш забуття?...
А на трояндах — кров,
На цих трояндах кров...
Так геть же маску Арлекіна!
Твоїх троянд я не куплю:
Серед юрби свої коліна
Перед тобою підхилю!...”

Не ніч, а гад, отрутиний гад
Сичить по-за кутками:
Він любить гук і п'яний чад.
Вино, жінок з квітками.
Не ніч, а гад, отрутиний гад
Тут владарем над нами.

— „Панночко, панночко в білому!
Линеш назустріч ти серденьку милому?
Біла, як хмариночка
Плинеш у юрбі...
Стії! одна хвилиночка, —
Щось скажу тобі!
Неба ясного усміх досвітній
В твоїх очах,
Ранок рожевий, ранок привітний
В твоїх устах.
Радість безхмарну, щастя безмежне
Несеш для всіх...
Чом же ридає серце бентежне.
Як всюди сміх?...
Панночко в білому, в душу твою
Гостю непрохану —
Думку сполохану
Кину свою:
Ти-ж невпокійную заколисай...
Панночко в білому!
Серцю зотлілому
Помочи дай!...“

Ясні очі
В п'їтьмі ночі
В некрах сміху занялись!...
Думи-звіри,
Як вампіри,
Знов у серденько ви'ялись.
Чад весільний,
Божевільний
Опановує юрбу...
Де-ж полницю,
Де закину
Сум пекучий і журбу?
Сиротою
Самотою
Серед гомону стою
І не знаю,
Де сховаю
Тугу-гадину свою.
В гамір, згук
Кину муки
Неподужний свій тягар.
Щоб залити,
Щоб згасити
Серця власного пожар...

Не ніч, а блиск, як сонця блиск!
В проміннях бенкет дикій.
Дзвенять чарки. Рухливий тишк
Шалів од музики...
Не ніч, а блиск, як сонця блиск,
Стрибає сміх, лунають крики...

Плавко гоїдаються постаті білі, —
Вальса чарівного носять їх хвилі.
В очі нестримнеє сяє бажання,
Щастя жагучого прагне кохання:
В вихорі п'яному чаду і світла
Квіткою буйною пристрасть розквітла.
Тілові м'ясному тісно в убранні, —
Нудяться постаті в зайвім стисканні!...
Скинути-б, скинути її в танці оргійнім
Впасти знеможеним в щасті подвійнім!...
Плавко гоїдаються постаті білі, —
Вальса чарівного носять їх хвилі...

Вакханка ніч своїм богам
Побояжно вмів послужити...
А я стою серед колюч, —
Як той оганьблений Самсон, —
Благаю серце не тужити...
Коли-б я міг сей пишній храм
Усім на тім'я повалити!!...

1913

Діти Міста

I

Вулиці... Падають злими ударами
Ваякко на голову хаос і грук.
Сунуться тіні тремтячі примарами,
Клаца зубами камінними брук.
Вулиці... скільки їх!.. Годі доріженьки
П'яному тяжко додому шукать!
Ниють, не держать підтоптані ніженьки...
Сяду десь осторонь, годі блукать...
В серці не мовкне зануда глибокая.
Зляканим оком моргає ліхтар.
Книш ви, малеча весела, жорстокая!—
Дайте приспати проклятий тягар.
Регіт... А очі... то неба блакитного
Щедро розкидано блиск і скалки.
Втіхи бурхливої, щастя привітного
Сяють, сміються, тремтять зіроньки.
Хто запалив їх у бруді мерзенному,
Мов серед площі офірні огні?
Кинув хто Молоху-Місту шаленому
В дар самоцвіти коштовні, ясні?..

II

Нічка дрімливая,
 Нічка пестливая —
 Мати кохання —
 Роскоші, пестоців,
 Любощів, лестоців
 Родить бажання.
 В'ються, мов фурії,
 Думи понурії,
 В тілі знемога,
 Туга клубочиться,
 Місто регочеться —
 Пересторога!..
 Марно! Незнаная,
 Люба, кохана
 Влада змагає,
 Чаду любовного,
 Щастя гріховного
 Серце бажав.
 Нічко жагучая,
 Хвиле блещучая!
 Ні! вже не спати!
 Дайте-ж обнятися —
 З щастям спізнатися
 І — хоч сконати!..

III

В темну нічку аж до ранку
Ніжний голос не вгавав:
Тихомрійну колісанку
Все співав, співав, співав.
Мати-ж де?.. Не роздягалась
І заснула у кутку:
Добре, певне, підтопталась
Десь на бенкеті в танку.
Сни літали... Голод глухо
Скавулив прибитим псом,
І ловило з жахом ухо
Регіт Міста за вікном.
До обіймів рученята
Простягалися в огні,
І падали оченята,
Мов ті зорі весняні.
Мати спала. До світанку
Ніжний голос не вгавав...
Мерхли тіні... Колісанку
Він співав, усе співав...

IV

„Люлі, дитинонько! матінка спить,
Спить твоя її доля-нероба,
Та не заплющу очей і на мить
А, твоя мати — Хвороба.

Люлі, дитинонько! матінка спить...

„Я чарівниця! Я пригорну,
І приголублю, її навію
Щастя безкрає довічного сну,
Я небуттям оповню...

Люлі, дитинонько! я пригорну...

Щастя за муки!.. Гаснуть огні,
Серденько-ж в тебе палає...
Дай приторкнутись до нього мені:
Засне і — муки немає!..

Люлі, дитинонько!.. гаснуть огні!..”

V

Затихла колисанка. Ніч в-останнє
Махнула ще знеможеним крилом.
Зухвалій День услід їй, на прощання.
Вже розпочав пекельний свій псалом.
Свій сміх страшний тамуючи сльозами,
В танку шаленім крутиться Життя,
І лічить Смерть холодними очами,
Що Ніч дала без жалю їй каяття.
Одна, другая... безліч!.. Тихі дзвони
Ридають думно в куплених сльозах,
І в Міста гимн страшний свої прокльони
Вплітає чорний Сум і мертвий Жак.

Що се? що се?.. В п'янім сні
 Чорні привиди нависли,
 Душу шарпають мені,
 Мутять розум, серце стисли.
 Тяжко... „Смерти!..“ — навісна
 Квилить туга... Сміх дунає...
 Хто-ж, як давить піч страшна,
 Буїну радість розеншає?!..
 Ах, се діти... Ії знову день
 У душі моїй яєніє,
 Повно знову в ній пісень,
 І надія серце гріє.
 Хаї лякає Міста жах,
 Смертю дихають низини,
 Хаї святкують на верхах,
 Що затихли хуртовини —
 Серед смерти, у багні,
 Ще не всі зав'яли квіти,
 Ще не згасли всі огні —
 Коли-ж ні, то будуть жити!
 Загартована їх міць
 Тліє в іскрах, ще незнаших,
 І в пожежах блискавиць
 Спалахне серед обраних.

Сійте-ж радощі і сміх!..
У життя бурхливім морі,—
Скоро радощів нових
Блиснуть вам огнисті зорі!..

1913.

Падучі зорі

ПАДУЧА ЗІРКА

I

Віє сном ласкава нічка.
Сном жаданого спокою...
 Плеще річка...
Ген блискучою стягою
 Підо мною
Хтось на хвилях, чи на дні,
Засвітив свої огні.

Мії погас... зануда сіра
Точить серце гробаками.
 А зневіра
Душу виїла думками —
 Ворогами.
І лишилось од янття
Сну бажання й забуття.

Ах! заснуть в захистнім місці.
В прозірних, хистких глибинах.
 Мов в колісці!..
Буду-ж вільним у хотіннях! —
 В баговіннях,
У обіймах тихих хвиль,
Я приплюю скорботу й біль...

II

Вибухи сміху блискучого,
Гамір, музика і рух —
Відгомін міста гнітючого
В прірву стрімку неминучого
Іхав знеможений дух.

Мукою, жахом, отрутою
Вів із пітьми низин...
Хто-ж тую думоньку, скутую
Розпачем, злобою лютою,
Втишнить маною одмін?!...

Тільки хто дужий мерзотою —
Звір або влєсливий плаз —
Серце не крає скорботою:
Душу поганить бридотою
І щастям пишає що-раз.

Де-ж він — той щастя загального
Віщій натхнений співець?
Де він, життя ідеального
В бруді ладу соціального
Впевнений, гордий творець?...

Будьмо як зорі надучії
В колі шляхів світових:
Стративши сили горючії,
Згасимо рештки блискучії
В пітьмі просторищ німих!...

III

Віє сном ласкава нічка,
Надять-кличуть темні хвилі...
 Цлеце річка...
Крила смерти мають білі —
 Любі, млілі...
Мить — повітря... Стогне міст...
Ген упав зів'язний лист...

1913

ЕСПАНКА

I

Чорний блиск жарких очей,
Пітьма кучерів гадюк...
Ох, не спатиму ночей,
Не спиною солодких мук!

Мармур плеч, лілеї рук,
Лебединий ший згин —
То — один чарівний згук,
То — гучний акорд один!...

Як закрутить буревій —
Дикий танець кастафьєт,
То зарік зламає світі
І святій анахорет.

Гнеться-в'ється дивний стан,
Як в міжгіррях Гібралтар,
Ледві дихає шантан
Під гіпнозом рухів-чар.

Захват, спека, блиск, екстаз!...
В тілі холод, в тілі приск...
Рух останній — стала враз, —
Занімів в нестямі тиск.

Вибух оплесків і гук,
Дощ барвистий із квіток,
Брязкіт скла, шалений стук...
„Ще раз! Ще раз!“ — ремство, гнів...

II

Рече шантан. Спокійною ходою
На виклики виходить чарівниця,
Погордлива, прекрасна, мов цариця:
В привітній усміх свій, в легкій уклін.
Вкладає стриманий проклин,
За вдячність прийнятій юрбою.

І крила радощів яєних підтяго
В душі моїй... І з острахом гнітючим
Знахожу тайну в погляді блещучім:
Величний дар корити всіх собі
Нести на послуги юрбі —
Кому сих мук не забагато?!...

1913

ОРГІЯ

Ми в царстві забуття... Сліпучими огнями
Всю ніч палатиме веселій баль!..

Задущливий туман повисне над столами,
Заплаче за дверми старенькая Мораль.

Нехай квилить, своє в прокльонах топить горе,
Загиблим душам хай вичитує про гріх, —
Нає ягде вино, як кров, як золото прозоре,
І довгий ряд знадних, хвилюючих утіх.

Спяючи навкруг своєю наготою,
Гірлянда з чарівниць звивається в танку,
І п'яная жага, обнявшись з красою,
Хвилює кров, несе нам радість гомінку.

Похмурий глудз туманом забуття похмільним
Солодка в знемога міцно огорта,
Палають погляди жаданням божевільним,
І поцілунків ждуть призмаглиї уста.

А за стіною деє оркестр напів-заєнулий
Ридає ще, немов далекий моря шум,
Мов реквієм душі забутий, промищений,
Залитий хвилями нових, веселих дум.

— „А ти, красо... чому як квітонька прив'яла,
Коли навкруг пишає все, мов райський сад,
І ніч палка чарує безліччю принад?..
Що бачу я? — сльоза на білі груди впала?..

Схились сюди! Ось глянь: шаліють од нестями
Усі, хто вміє пити із келиху життя...
Навіщо-ж сум?.. Що краще є од забуття?
Куди-ж думки летять твої звідсіля?..“

... — До мамі...

ВСЕ, ЩО ЛИШИЛОСЬ

З шумливих заль, блискучих і принадних,
Тебе жене болючий сум весни:

То він, похмурий привид твоїй,
Із давніх мрії, зів'ялих, безпорадних,
Плете свої глум і розганяє сні —
Сні забуття в душі твоїй...

Зітхає ніч... Шепочуться каштани...
В таємних снах тополі заніміли...

В душі сміється чорний сум,
Що не болять коханням серця рани,
Що почуття навіки спонеліли
І тише жах холодних дум...

Не треба-ж сліз!.. Нехай цікавий сміх
Не осквернить утраченого раю

Весни, кохання, бурних гріз.
То молодість у чарах весняних
Прокинулась, оганьблена, в одчаю...
Лови-ж сю мить... не треба сліз...

Лови сю мить без дум і без вагань:
Нехай в душі хвилюєш, пізній сон
 Огнем кривавим спалахне!
Сплети в устах з понесених страждань.
З пекельних мук: огневий свій прокльон
 І кинь на свято весняне!...

1914

ШЛЮБ

Зелений яр з березами на схилі, —
Такими чистими, що хочеться ридати, —
З струмком на дні, де буркотливі хвилі
Не знають сну і вічно гомонять, —

Люблю його, своє захистя незрадливе!
І в час нудьги, як серце тисне жаль,
Лишаю оддалік я місто гомінливе
І несу туди приспать свою печаль.

Зелений яр сьогодні незвичайний:
Хисткий туман колишеться на дні,
Ховаючи обряд незнання, тайний
І постаті понуро-мовчазні...

— „Сніжи, — я чую, — схід вже паленіє.
Мов білий птах, тріпочеться туман,
Вона-ж стоїть, чеканням серце нїє,
І смертна жага хвилює стан...“

То чорний стовб, піднісшись із туману,
У небо кидає свій крик пімний,
Щоб неспішав вести свою обрану
До шлюбу стать недбалій молодій.

І поклик той був певний, недаремний:
Як тінь минулого, як смертний жах.
У парі став прекрасний гість надземний —
Блідий юнак із усміхом в устах.

Скінчився шлюб під гимн страшний мовчання.
Здрігнувся кат, тремтів од жаху піп...
Цікавий круг вгорі, серед сияння,
Блиснув крилом, мов чорний смолоскіп.

Заворушились постаті в кашкетах, —
В душі отрутним гадом вивсь проклін...
Промінням сонечко сміялось на багіетах.
І ранковий із міста линує дзвін...

Зелений яр... Розпачливо на схилі
Розлукою з подружжям молодим
Ридають ще світилки ніжно-білі —
У тім яру за містом гомінким..

За містом

Благословенні будьте ви, смарагдові лани,
 Надії праць кривавих і ночей безсонних!..
 Як вільно тут! — І золоті дитинства сні
 Зринають піснею з душі глибини бездонних.
 У морі золота купаюсь вільно знов,
 Захватним поглядом пірнаю у блакиті,
 Сріблястій хмарці шлю привітнее: здоров!
 Здіймаю крила знов — пошарпані її підбіті.
 Незримий жаїворон в натхненій самоті
 З повітряних висот безмежність спозирає
 І з серця повного на струни золоті
 Гігантських арф — ряснії перли розсипає...
 Та... давить воля ся... і тяжко голові...
 Чарівний бренькіт арф пекельний будить
спомин:

Кайданів чую в нім я дзвони вікові,
 В душі тамую гнів — на пісню ту відгомін...
 Так, вільно тут у сих просторищах... конать!
 Ніхто не потрівожить смертного дрімання.
 Ах, розбудить, розбить-би вихорем проклять
 Приспані простором покору і мовчання!..
 Урвався бренькіт струн. На поле впала тінь.
 Шикую військо хтось на обрїях зелених.
 Злорадий погляд свії втопляю в далечинь:
 О, не самітний я в своїх думках шалених!..

II

Гуркіт грому розитнувсь.
З ляку жаїворон метнувсь.
Шепче мрійная діброва:

— „Страх!“

Шелестить трава шовкова:

— „Жах!“

І схвильована нива

Квилить з вітром: „Буде злива!“..

Бог могутний, громовладний

Кіда в простір крик відрадний

Перемоги,

Чорні крила розпинає,

Срібні стріли розкидає,

Грізні хмари розсилає

В три краї, на три дороги!

Скачуть коні чорногриві,

Кренуть нескри миготливі.

Мають високо знамена.

Душу тінить міць шалена!

Бій почався, — в бурній зливі

Все змішалось... Геї, гуля

Небо, простір і земля!..

.

III

І знову сонце. Знов пісень
Прадавній сум в просторах гине
Без вороття,

Чи ніч спаде, чи встане день,
А горе лине, лине, лине
До небуття.

Немає меж... Кричи, ридай,
Рви серце муками, стражданням—
Усе дарма!

Безмежність стріне твоїй одчай
Байдужим холодом-мовчанням:
Вона — німа!..

Назад! Туди, де океан
Надлюдських мук хвилює в ямі
Тісній, брудній,

Де, у чаду кривавих ран,
Пісні — прокльони у нестямі
І поклик в біі.

Назад! Туди, де в межах стін
Огонь ненависти не гасне!..
Він спалахне,

Він збудить гвалтом дужній дзвін
І вихор мрії про щастя ясне
В серця ябурне.

Під тиском їх впадуть вони,
Давно розхитані твердині —
Вони впадуть!

І сі безмежні лани,
Мовчанням скутії пустині,
Піснями волі оживуть.

1914

З весняних настроїв

Я І СМУТОК МІЙ

Всю ніч зо мною еум болючій мій,
Сопутник-друг блукань моїх безцільних.
Нам весело у парі мовчазній,
Де-б не були ми — двоє нероздільних.
Та давить нас нудьга похмурих етін,
А книжки сі — живої думки препарати —
Вже виглядом самим наводять еплін
І геть женуть з набридлої кімнати.
З портретів дивляться докором нам услід
Славетних діячів померхлі очі.
Нас душить сміх... Ще мить — і пішохід
Вітає нас весняним чаром ночі.
Куди?... Та все одно — аби звідеіль!
Ось нам шепоче дощ свою таємну казку,
Мов знахор той навроченній тамує біль
Або зашіптує уразку.
Блакитним саєвом шипить ліхтар.
Бренять на вітах перли сліз весняних.
Проваллям чорним нудиться бульвар
І в пітьмі гасить спів мельодії рестораних.
Схилившесь до колін, заснув візник...
Забувши присягу і обовязок,
Одну із феї нічних обняв городовик
І шепче їй про чар весняних казок.
Ображенній у найсвятіших почуттях,
На них насакає ретельній
Дозорець-педагог... Кричить: „Розпуста!
Жах!“

І з подругою в кабінет готельний
Спішисть снасти порушену мораль
Під регіт вулиці і глузування.
І тихо знов...

Всесвітня етуаль —
Весна-красна — корить всіх співами кохання
(Програми їх не знають заборон!):
І старця, й буржуа, і проститутку,
І повную чеснот, достойнішу з матрон...
Куди-ж подітись нам, мій любий смутку?
Розтанути в юрбі?... В душі пустій,
Де з почуттів засушених зробивсь гербарій,
Чи-ж викличем ми відгук весняний
Заснулих там чудово-ніжних арій?...
Світає вже... Спізнілий десь автомобіль
Кричить назустріч диеві ревом п'яним.
З кавярень віє пахом пряниим...
Встає рожевий день.

Ходімо її ми звідсіль:
Заснемо дома від турбот
Та, пригадавши своїй громадській обовязок,
Поринемо в утворення чеснот,
В які її останній ідіот
Не вірить у чаду весняних казок.

НА СВІТАННІ

Я знов самотній... Смуток мій
Заснув знеможеної блуканням
В душі моїї.
Як пусто скрізь перед світанням!
І тільки крок мій запізнілий
Бульвар трівожить опустілий
Та серце піснею-риданням
Заснулий будить сум —
На муки й глум...
Зо мною плаче хтось?... Ах, ні!
В гущавині старого саду,
В німих пустелях,
Свою досвітню серенаду,
Свій гімн весні
Видзвонює в чарівних трелях
Співець кохання.
Ніхто не слуха... Тільки я
Свої утримані ридання
Вплітаю в трелі солов'я...
Я кличу знов загублену весну,
Я ятрю знов криваву рану,
І молодість свою кохану
Благословляю і клену:
Немає сил мовчати,
Утримати серце, щастям п'яце!...
Хвилини йдуть...
Гей, час кіпчати!
Небавом місто хижє встане —

І співи щастя, мук, любови
Заглушить гамір ярмарковий...

.

Ось він іде, наш вартовий:
— „Ідїть вже спати! Сором, пане, —
Ви п'яні!“ — Я? О, Боже крїї...
Не я, мій кате, — серце п'яне...

1914

В ТУМАНІ

Юрба і я... Ми плаваєм в тумані
Напів заснулих улиць. Угорі,
Мов одноокії потвори, ліхтарі
Свої нам шлють усмішки тмяні.
Сміється місто реготом копит,
Що зрине враз і десь замре поволі,
Мов бурний спогад давніх літ
Про давні радощі і болі.
А небо плаче в унісон
З душею й серцем... Ті ридання
Жахливо мовчазні, —
Немов у сні
Під стогін здавлений, тяжкі зітхання
Душа моя справляє похорон.
Їх чую тільки я та... панна
Чужа, незнана,
Хвилиний друг самотників нічних...
„Чому так кинулась від мене?..
Нестямний жах урвав твоїй шутчий сміх
І стиснув серденько шалене...
Ха-ха! угледіла зненацька панна,
Що ятриться в душі моїй кривава рана?..
Ха-ха! не рана, ні — кохання то моє,
Мій скарб над всі скарби контовний!

Тому й екстаз мій молитовний
 Так гостро вразив серденько твоє.
 Одбившись жахом у очах.
 Хитнулася набік ти, мов п'яна,
 Мов і твоя розкрилася знову рана —
 Вся в квітах і сльозах,
 Як то було давно колісь...
 Палало серце, розум кволий
 Вжахнувся розкритої безодні...
 Ми хутко розійшлись,
 Щоб більш не бачитись сьогодні,
 Щоб більш не стрінутись ніколи.
 Ти понесла невідомо куди
 Отруту спогадів нежданих,
 А я — кошмар солодкої нуди
 І муку образів коханих...“

1915

Зелений Шум

МРІЯ ВЕСНЯНА

Чи знаєте ви весну на Україні?
Що раї — се витвір розуму її брехні!
Ви на моїї побудьте батьківщині —
Там справжній раї, не в казці і не в сні.

Нехай усі, чия буяє іще сила,
Моїї царівні кидають: розгни! —
Зеленій Шум розпростає її крила —
Зеленій Шум воскреслої весни.

Скінчиться й нам ганебне вигнання
І злинемо туди, як журавлі...
Єдине щастя нам за всі страждання —
Торкнутися до рідної землі!..

1920

НЕ ОШУКАЙ

Не ошукай...

Як зацвітуть на луках квіти,
Як зашпинає темний гай
І сміх доколя розсиплють діти, —
О весно, знов не ошукай!

Не зачаруй...

В душі оновлені бажання
Зеленим Шумом угамуй,
Присни, згаси всесильний пал кохання
І щастям знов не зачаруй!

Нехай, нехай

Зелений Шум твої сні розвіє,
До бою збудить Рідний Край...
О весно золота! О ясна мріє,
Не зачаруй, не ошукай!..

1920

ХВИЛЯ

Хвиля рине, тихо лине

В шумах гине...

Хто-ж ніжніше, ніж ті шуми,

Заколише мої думи,

В хвилі білі їх оберне,

Деся поплине і — не верне?..

Тяжко, хвилі, важко, млі,

У знесиллі!

Заспівав-би — плачуть струни...

Розігнав-би у буруни

Співи-гніви, крик шаленій,

Обернув-би в Шум Зелений,

Над стенами, над лапами

Од нестями

Знов грозою розітнувся-б,

В дикім бою захлинувся-б,

Впав-би, спав-би примиренній...

Де-ж він, де він, Шум Зелений?

1920

НАДІЇ

Ідем на луки по квітки, —
Тут душно так і важко,
Гнітять докучливі гадки —
Гнітять так тяжко...

Ох, не багато нам квіток
Цвіло в житті суворім!
Ще її досі слід од колючок
У серці хворім.

Ідем на луки по квітки,
По те чарівне зілля:
Не все-ж на світі будяки,
Бур'ян, бадилля...

І може там весняний Шум
У душах збудить мрії,
Розіб'є тиск старечих дум,
Зміцнить надії...

1920

ТУМАН

Я не люблю днів туманних
Весняних:
В душі моїй так багато,
Так щедро сонця на свято
І запахних квіток.

Чому-ж туман горне ранок
В серпанок?
Сей сірий тон — тон жалобний,
І сум у серці надгробний, —
Воно-ж життям кричить!

Гей, де ти, де, сонце ясне,
Прекрасне?
Співай, дзвони по-над сумом
Могутнім Зеленим Шумом, —
Нехай сміється світ!

1920

ДОЩ

Як тепло плаче ніч весною
І тихо-тихо.

Немов гарячою сльозою
Вітає знов прихід покою.
Навік ховає лихо.

Як тепло плаче ніч весняна,
Мов мати бідна,
Що заживе кривава рана,
Що знов вернулаєсь довгожданна
Її дитина рідна.

Як тепло плаче ніч у квітні,
Що приїде ранок,
І сонця проміні привітні
Розбудять Шум, пісні повітні
У radoцax веснянок.

1920

ВЕСНЯНКА

Гей, сонце! он їдуть татари
По ясир, по ясир.

Гей, ясне! поглянь із-за хмари
На той мир, на той мир, —

Чим він буде ратуватись,
Щоби ворога спекатись,
Щоб не бути в полоні,
Коли красно на весні!

Гей, весно! аяк то не татари:
Здалеки, здалеки —

Гей, красна! — їдуть наші бояри
По вінки, по вінки.

Нум, дівчата, в дружнє коло!
Нум розхмарим біле чоло
І повернем наглий сум
В жарт веселий, буйний Шум!..

1920

НА СВЯТІ ВЕСНИ

Нас багато, нас багато
Повзіралося на свято, —
Хай же дзвонять веснянки!..

Ллються сніви мелодійні,
Заплітаються орґійні
Грища, рухи і танки.

Скрізь картини іділічні
Будять настрої містичні
Молитовної жаги, —

Чи-ж стримають сі бажання
Божевільного кохання
Глузду сірі береги?

Щире сонце з високости
Розливає море млости,
Шум Зелений скрізь гуде...

Хтось таночок уриває, —
Годі!.. Серденько гукає:
„Де-ж ти, мила? де ти, де!“

1920

КОМУ?

Гей, зацвіли вишні
В садках зелених, коло хат!
Село в квітках,
Як в жертвених димах...
Якому богові офіри пишні
На бенкеті весняних свят?..

Гей зацвіли рожі
На лицях в тебе, на устах!
Ти вся в огні
Сияєш ночі й дні.
Кому-ж в тобі офіри красні, гожі
Палають в хвилі весняні?..

1920

НА ХВИЛЯХ ВЕСНЯНКИ

Руку, мила!
Годі туги, киньмо сум:
Розпростаєм дужі крила
І полишем, поки сила,
Де співа Зелений Шум.

Весно! збираймо квітки,
Весно! звиваємо вінки,
Співаємо веснянку
До танку!

В простір, люба!
Давить тут кривавий глум,
І гуляє смерть беззуба...
Не спіткав-я нас там згуба,
Де співа Зелений Шум.

Вітре! пускаймо вінки
Вітре! на вільні хвиляки:
Неси весняною
Водою!

Гарно, зоре!
Без турбот і чорних дум
Поринаєм в сонця море,
І на щастя на просторе
Нас несе Зелений Шум.

Сонце! прийшли козакі,
Сонце! десь ділись вінки...
Та ми не шукаєм,
Бо... знаєм...

Тут ми вільні...
Нум кохатись, братись нум!
На стискання божевільні
Хай пісні свої весільні
Нам співа Зелений Шум!

1920

НЕ СТРИМУЙ

Зеленого Шума
Не спинить задума
 Не згасить туги тінь!
Хаїї лине серденько:
То-ж щастя близенько. —
 О мила, в нім поринь!

Не стримуї бажання:
Як прийде кохання,
 То зрадить голова,
Бо пісню весільну —
Жагучу, весільну
 Зеленій Шум співа.

1920

У ХВИЛІ ВЕСНЯНІ

Зелений Шум — ясніші зорі,
Зелений Шум — пишніші квітки!
Душа пливе в незмірянім просторі
І творить знов легенди і казки.

Зелений Шум ще нам співає,
Ще шлях наш в зорях і квітках:
В твоїх очах він зорями палає
І племінем червоним на устах...

До біса все! хоч мить єдину
Нехай сміється її нам життя!
Цілуй, стискай, пали огнем без впину —
До щастя сліз, до мук, до забуття!...

1920

ВЕСНА

Весна!... Весна і Сонце —
І Сонце-бог прекрасний, молодий!
А в серці реквієм розпачливо сумний.
Як привид в очіх — жах німий...
Весна?.. О ні, ні! — Сон се...

Весняний буйний Шум.
Потоки з гір і ярь у полонинах!
А там — на згаршцах, на скровлених руїнах.
Ридає хтось в забутих стінах...
Весна?.. О ні! Се — глум...

Весна в пташиних співах,
Земля на святі пишнім вся в квітках!...
Ах... круки ті, як рій на свіжих ще хрестах,
Яких так рясно по степах
І по заглухлих швах!..

Весна?.. Пекельний жарт,
І сонцем тим сам Сатана сміється:
На святі веснянім, мов крук, регоче-в'ється.
А в серці збудженім снується
Кривавий знов азарт!..

1920

Величній пам'яті Пророка

Вставайте,
Кайдаши порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте!..

М. Шевченко.

Не знімайте тернових вінків
На святі Пророка:
Не погасли огні вівтарів,
Не затих похоронний ще спів,
Ще ридає десь туга глибока...

Не співайте пісень голосних
На святі жалоби.
Коли чути ще ворога сміх,
Коли дике злочинство і гріх
Ще справляють скрізь ор'їю злоби!

Наше Сонце криваво зішло
В червоних туманах,
Пісню ранку співає нам зло,
Наше Щастя огнем розпвіло
У зловістно-блискучих оманах...

Трупом засіяно,
Снігом завіяно
Мертві поля,
Снами потворними —
Круками чорними,
Дикими синицями,
Вражими гринцями
Снить і здригається Рідна Земля...

Співів не співано,
Сліз не проливано
За упокій:
Тиша подзвіннями
Журними тінями
Лине просторами,
Давить докорами,
Серце скривавлене вабить у біі...

Гей, не гоїмо давніх ран!
Встаньмо, хворий і здоровий, —
В руки меч! на вражий стан!
Ми заллемо рідний лан
Морем злої чорнокрови!

Позбираєм рештки сил, —
Ще всміхається нам Доля, —
Ми не спустим дуагих крил,
І на заклик із могил
Встане славна наша Воля!

На пляху усе зметем, —
Не сшинити з гір потока,
І на волі не мечем —
Словом тихим спом'янем
Ми Великого Пророка.

1920

ЗМІСТ

	Стор.
Кохання	5
Спогади	7
Пробудження весни	8
Кохання	9
Зустріч	10
У хвилях щастя	11
В чаду кохання	12
Finis	13
Сімфонія ночі	15
Серенади	21
Романси	29
К. К-вій	31
Ви не забули	32
Не проклинай	33
З квіток рожевих	34
Квіти	35
Хвилини щастя	36
Хотів я у серце	37
Згадки	38
Настрої	39
Доля	41
Весна	42
Ранком	43
Не ходи у сад	44
О. Ч-ській	45
Є. Я. О-вій	46

ЗМІСТ

	Стор.
Мойї коханій Жені.....	47
За що люблю.....	49
Ти любни.....	50
Мрійник.....	52
Покора.....	53
На стріванні.....	54
Звій сльозу.....	55
Книь у серце.....	56
Егоїзм.....	57
Чи знов тебе я пригорну.....	58
Думки.....	59
Зрада.....	60
Осінні настрої.....	61
Акварелі.....	75
Пейзаж.....	77
Змагання.....	78
Вересень.....	80
Берези.....	81
Осінь.....	82
Осіннє.....	83
На весняний мотив.....	91
Зіма й весна.....	93
За теплом.....	94
Хмарно.....	95
Ранок.....	96
Перед грозою.....	97
Сад.....	98
Суша.....	99
Тихої ночі.....	101
На добра-ніч.....	103
Вечір у степу.....	104
Пічні згуки.....	105

ЗМІСТ

	Стор.
Над річкою	106
Уночі	107
Ніч	108
Марища	109
Безсоння	110
Над морем	111
Контрасти	113
Сльози і квіти	115
Людина	116
Трагедія творчості	117
Люди	118
Хотів-би	120
Немає сил	121
Надії	122
Наша туга	123
Усміх Міста	125
Діти Міста	133
Падучі зорі	143
Падуча зірка	145
Еспанка	149
Оргія	152
Все, що лишилось	154
Шлюб	156
За містом	159
З весняних настроїв	165
Я і смуток мій	167
На світанні	169
В тумані	171
Зелений Шум	173
Мрія весняна	175
Не ошукай	176

СМІСТ

	Стор.
Хвиля	177
Надії	178
Туман	179
Дощ	180
Веснянка	181
На святі Весни	182
Кому?	183
На хвилях веснянки	184
Не стримуї	186
І хвилі весняні	187
Весна	188
Величній пам'яті Пророка	189

